

Sij/MAR

4.4.2008

Dnro 284/06/04/06/2008

HUS:n jäsenkuntien kaupungin- ja kunnanhallituksille
HUS-alueella toimiville terveyskeskuskuntayhtymille
YTY – Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistykselle
Vammaisfoorumi ry:lle

Khs dnro	2008-960/337
Stn dnro	
Saap./Anl.	08-04-2008

HUS-ALUEEN APUVÄLINEPALVELUIDEN NYKYTILA, ONGELMAT JA EHDOTUKSIA ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

HUS:n hallitus antoi 7.5.2007 toimitusjohtajalle tehtäväksi selvitystyön käynnistämisen ehdotuksen laatimiseksi apuvälinepalveluiden uudelleen järjestämiseksi HUS-alueella. Raportin on laatinut ulkopuolinen selvityshenkilö LKT, dosentti Timo Pohjolainen, joka toimii ORTON Invalidisäätiön fysiatrian ylilääkärinä. Raportti liitteineen löytyy HUS:n internetsivulta kohdasta HUS-tietopankki, Hallinto ja päätöksenteko (osoitteesta: <http://www.hus.fi/default.asp?path=1,28,820,821>)

Toimeksiannon mukaan selvityshenkilön tuli kartoittaa, onko HUS:n alueelle mahdollista perustaa alueellinen apuvälineyksikkö, jossa toimijoina ovat kunnat, sairaanhoitopiiri ja mahdolliset muut toimijat.

Perusteellisessa selvityksessä käydään läpi:

- apuvälineitä koskeva lainsäädäntö,
- esitetään selvitystyössä käytetyt menetelmät,
- HUS:n väestö ja väestöennusteet,
- apuvälinepalvelut perusterveydenhuollossa,
- apuvälinepalvelut erikoissairanhoidossa.

Luvussa 8 esitetään apuvälinepalvelujen nykytila, ongelmat ja selvityshenkilön ehdotuksen. Seuraavassa luvussa esitetään alueellisen apuvälinekeskuksen toimintamalli. Osaamisverkoston toiminnalliset ja taloudelliset hyödyt esitetään 10. luvussa. Raportin viimeisessä luvussa esitetään alueellisen apuvälinekeskuksen organisaatio. Yhteenveto ja ehdotukset on koottu tiivistetysti 2. lukuun.

Selvityshenkilön ehdotukset:

1. Apuvälinepalvelujen työn- ja vastuunjako

HUS ja alueen kunnat käynnistävät STM:n ja Kuntaliiton apuvälinesuosituksen mukaisen alueellisen apuväline-toiminnan keskittämisen, sopivat työn- ja vastuunjaostaan sekä toimintatapojen yhtenäistämisestä.

Päätetään perustaa alueellinen apuvälinekeskus ja sen koordinoima alueellinen osaamisverkosto. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon apuvälinepalvelu perustuu yhtenäisiin ja yhteisesti laadittaviin apuvälineiden saatavuusperusteisiin.

2. Apuvälineiden voimavarat

Hankinnan keskittämällä, alueellisen palvelun rationalisoinnilla ja nykyaikaista apuvälinepalveluun sopivaa tietojärjestelmää hyödyntämällä voidaan terapiahenkilöstöä nykyistä enemmän kohdentaa varsinaiseen asiakaskohtaiseen ja lisääntyvään apuväline- ja terapiatyöhön. Toiminnallisten päällekkäisyyksien poistaminen, nykyaikainen logistiikka- ja materiaalihallinta tuovat toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä.

Reaktiivisen korjaustoiminnan lisäksi on tärkeää ottaa käyttöön apuvälineiden ennakoiva määräaikaishuolto, jolla välineiden käyttöikä voidaan lisätä, korjauksia ja korjauskustannuksia vähentää sekä varmistaa käytöturvallisuutta.

3. Apuvälineiden hankinta

Keskitettyllä apuvälineiden kilpailutuksella ja hankinnalla saadaan merkittäviä säästöjä ja vahva neuvotteluvoima. Keskitetty kilpailutus poistaa nykyistä kuntien hankintatoimen päällekkäisyyttä. Apuvälineiden hallinta- ja tietojärjestelmällä saadaan aikaan keskitetty materiaalihallinta, jolloin vähennetään päällekkäisyyttä varastoinnissa, toimituksessa ja jakelussa.

4. Apuvälinepalvelun hallinta- ja tietojärjestelmä

HUS-alueen terveyskeskuksiin ja sairaaloihin hankitaan yhteinen, apuvälinetoimintaan sopiva tietojärjestelmä. Tietojärjestelmää hyödyntämällä voidaan rakentaa alueellinen ohjausjärjestelmä korjaamaan nykyisiä pirstoutuneesta palvelurakenteesta koskevia puutteita.

5. Asiakasohjaus

Alueellisen apuvälinekeskuksen yhteyteen luodaan apuvälineohjausta koskeva puhelinnumero ja verkkopalveluosoite koko HUS-alueelle.

6. Alueellisen apuvälinekeskuksen ja osaamisverkoston toimintamalli
Alueellinen apuvälinepalvelu HUS-alueella perustuu osaamiskeskusverkostoon, joissa toimijoina ovat alueen terveyskeskukset, HUS:n viiden sairaanhoitoalueen sairaalat, ns. kolmas sektori ja yksityiset apuväline-toimittajat. Apuvälinekeskus on kuntien ja HUS:n yhdessä omistama organisaatio, joka on liikelaitoskuntayhtymä, kunnallinen tai muu osakeyhtiö. Apuvälinekeskuksen koordinoimana tuotetaan kuntien ja HUS:n apuvälinepalvelut, kuntien vammaispalvelun ja kunnallisten laitosten apuvälineet sekä ulkopuolisten tahojen tilaamat apuvälineet.

Alueellinen apuvälinekeskus toimii kevyellä organisaatiolla ja toiminta rakentuu yhteistyöverkostoon. Apuvälinekeskuksessa toimii erityisasiantuntemusta vaativa lasten ja vaikeavammaisten aikuisten apuvälinepalvelu. Se laatii perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa yhteiset apuvälineiden saatavuusperusteet. Alueellinen apuvälinekeskus ylläpitää tietojärjestelmää, jota osaamisverkoston toimijat käyttävät asiakkaidensa palvelussa. Keskuksessa on apuvälineiden varmuusvarasto.

Terveyskeskuksissa tuotetaan perusapuvälineiden lähipalvelut.

Sairaaloissa kuulon- ja näönhuollon, hengityksen ja kommunikaatioapuvälineiden arviointi, sovitus, käytön ohjaus ja luovutus toimivat entiseen tapaan.

7. Palveluiden laskuttaminen

Apuvälineet ja yksilölliset sekä omaksi annettavat laskutetaan käyttäjän kunnalta suoriteperusteisesti käyttömaksulla. Alueellisen osaamisverkostoon perustuvan apuvälinetoiminnan käynnistyttyä terveyskeskuksilla on yksi hallittavissa oleva apuvälinebudjetti. Apuvälinekustannukset eivät enää peittyisi myöskään erikoissairaanhoidon poliklinikka- ja hoitopäivämaksuihin.

8. Toimintamallin taloudelliset hyödyt

Selvityshenkilön arvion mukaan HUS-alueen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon apuvälineiden uushankinta-arvo vuonna 2006 oli noin 22-23 m€. Jos otetaan huomioon apuvälineiden uushankinta-arvo, viiden vuoden kuoletusaika ja poistot, välineiden kirjanpitoarvo on noin 70-80 m€. HUS-alueen perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido käyttivät vuonna 2006 apuvälinepalveluun noin 70-80 henkilötyövuotta.

Keskitetyllä kilpailutuksella voidaan saada vähintään 20 %:n alennustaso, jolloin säästöpotentiaali on 4,2 m€. Kilpailuttamalla myös kuntien vammaispalvelun käyttämät ja laitoksissa tarvittavat apuvälineet säästö olisi vähintään 4,5 m€.

Apuvälineiden hankintatoimeen, tietojärjestelmäongelmiin ja päällekkäisen työn vähenemisestä, voimavarojen hallinnasta ja tuottavuuden paranemisesta koituvat säästöt HUS-alueella ovat varovaisestikin arvioiden 1,7 m€. Hankintojen arvoketjun sähköistyksellä, tehokkaalla materiaalihallinnalla ja logistiikalla sekä ennakoivalla huollolla voidaan apuvälineiden kierrätystä tehostaa, käyttöastetta nostaa, hävikkiä pienentää ja varastotilakustannuksia merkittävästi vähentää. Edellä mainituista toimenpiteistä koituu vähintään 10 m€:n pääoman vapautuminen. Jos uutta noin 30 %:n palvelumaksun sisältävän käyttömaksuun perustuvan toimintamallin kustannuksia verrataan nykyisistä käytännöistä aiheutuviin kustannuksiin, uuden toimintamallin säästöt olisivat vuoden 2006 tiedoilla hankintamenoissa 1,2 – 1,5 m€. Henkilötyövoimaa, varastotiloja ja hankintamenoja vähentämällä sekä ottamalla huomioon vapautuvan pääoman korkotulot voidaan kokonaissäästöjä uudella toimintamallilla saada 2,8 – 3,3 m€.

Raportin 11. luvussa vertaillaan alueellisen apuvälinekeskuksen erilaisen organisointimuotojen kunnallisen liikelaitosmallin (3 eri vaihtoehtoa) ja osakeyhtiömallin eroja, hyötyjä ja haasteita. Raportissaan selvityshenkilö päätyi suosittelemaan kuntien ja HUS:n yhdessä muodostamaa liikelaitoskuntayhtymää.

Kokouksessaan 31.3.2008 HUS:n hallitus päätti

1. merkitä tiedoksi LKT, dosentti Timo Pohjolaisen selvitysraportin "Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin apuvälinepalveluiden nykytila, ongelmat ja ehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi"; ja

2. pyytää raportista ja mahdollisista toteuttamisvaihtoehdoista lausunnon HUS:n jäsenkunnilta ja HUS:n alueella toimivilta terveyskeskuskuntayhtymiltä sekä YTY – Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistykseltä ja Vammaisfoorumi ry:ltä.

Lausunto pyydetään antamaan 31.5.2008 mennessä ja osoittamaan HUS:n hallitukselle osoitteeseen PL 100, 00029 HUS.

Lisätietoja asiasta antavat varatoimitusjohtaja Seppo Kivinen, puh. (09) 471 71420, 0400-715 400 ja hallintojohtaja Ilkka Kauppinen, puh. (09) 471 71204, 0400-512 292.

HUS:n hallituksen puolesta

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kari Nenonen
toimitusjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ilkka Kauppinen
hallintojohtaja